

DOLNY ŚLĄSK

dobra perspektywa
www.dolnyslask.pl

**DOLNY
ŚLĄSK**

Dolny Śląsk

W

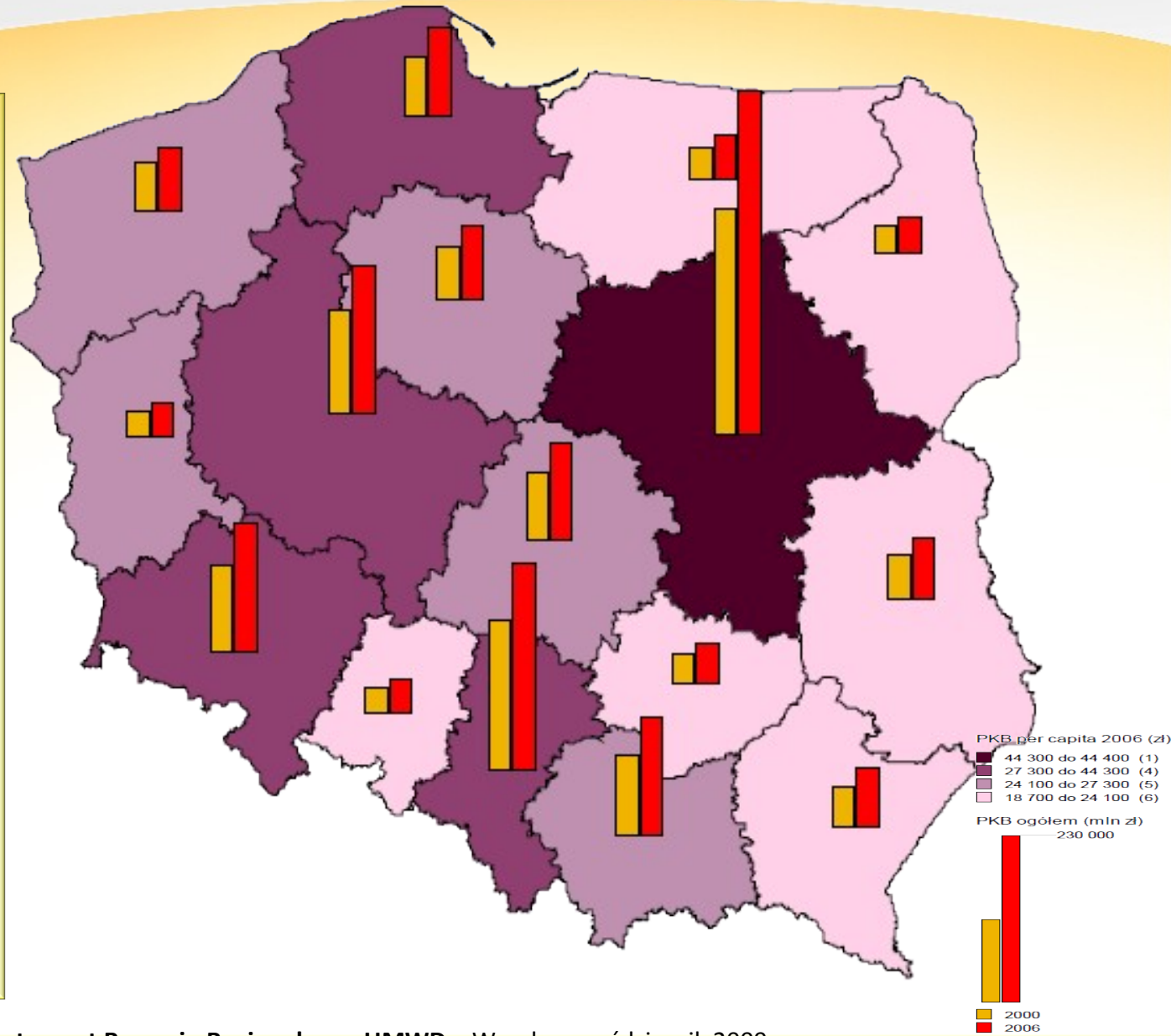
Grzegorz Roman
Członek Zarządu
Województwa Dolnośląskiego

2010 - 2020

- W kontekście dotychczasowego rozwoju województw, powstaje pytanie, czy lansowana od kilku lat koncepcja dodatkowej interwencji finansowej w województwach Polski Wschodniej w przynosi zakładane efekty? Analiza dotychczasowych wskaźników rozwoju regionów pozwala na wysunięcie tezy o konieczności wzmocnienia regionów Polski Zachodniej, w związku z tym, że największy rozwój cywilizacyjny zachodzi w Europie Zachodniej oraz po zachodniej stronie granicy RP.

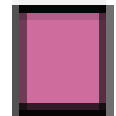
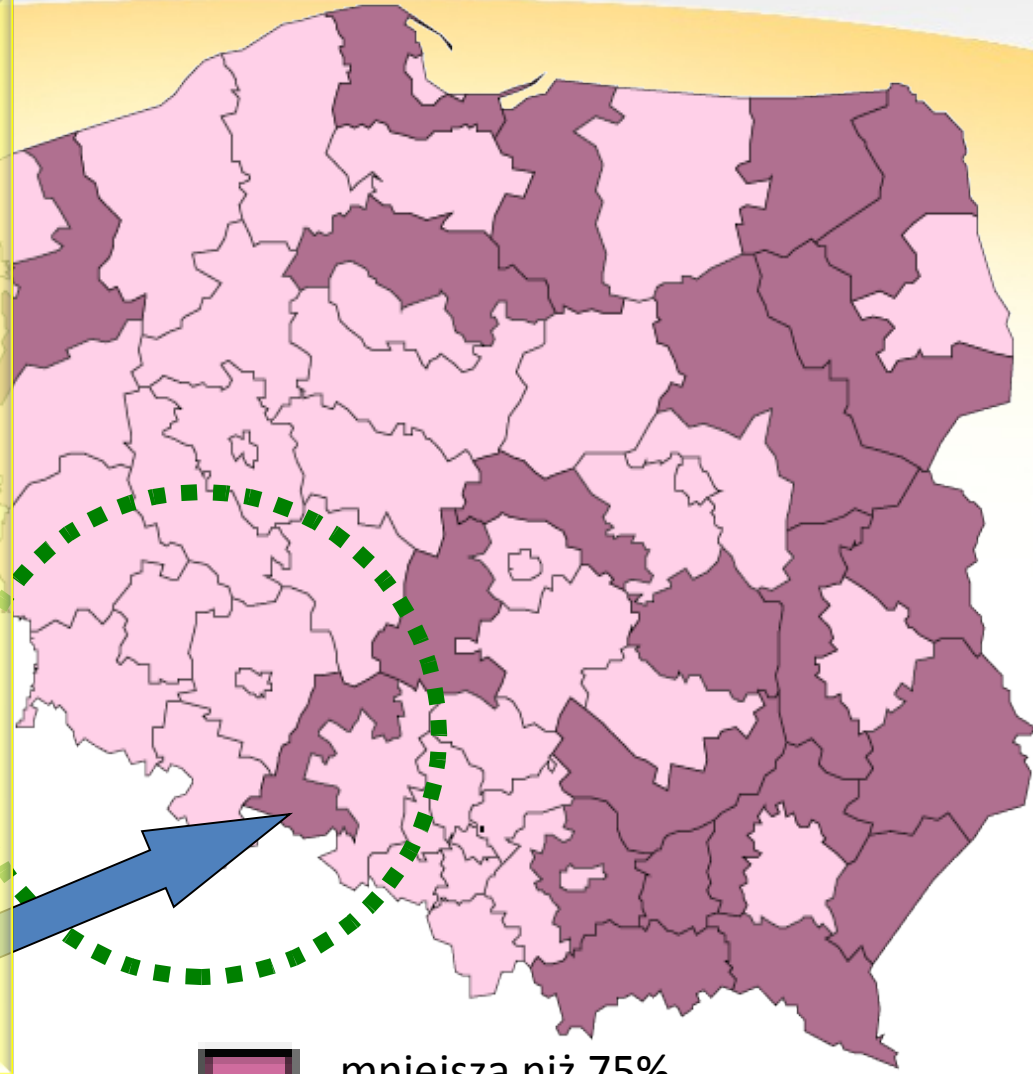

- Należy podkreślić, iż rozumienie i stosowanie wskaźnika PKB jest błędne.

- Nie można odnosić wskaźnika PKB w kontekście rozwoju społeczno – gospodarczego w stosunku do regionów i subregionów Polski (należy tutaj wskazać na przykład województwa podkarpackiego, w którym obieg pieniądza odbywa się w inny sposób niż w województwie dolnośląskim).

- PKB lub średni dochód na osobę nie są wystarczającymi wskaźnikami. Nie należy zupełnie odrzucać tych wskaźników, ale, w celu odpowiedniego przeprowadzenia monitoringu spójności, należy dodać do nich też inne czynniki, definiujące rozwój, a biorące pod uwagę również wymiar demograficzny, społeczny, edukacyjny, środowiskowy, terytorialny, stopnia osiągniętej spójności terytorialnej, ewolucji zaludnienia (wzrost lub stagnacja), zakresu i złożoności współpracy terytorialnej.

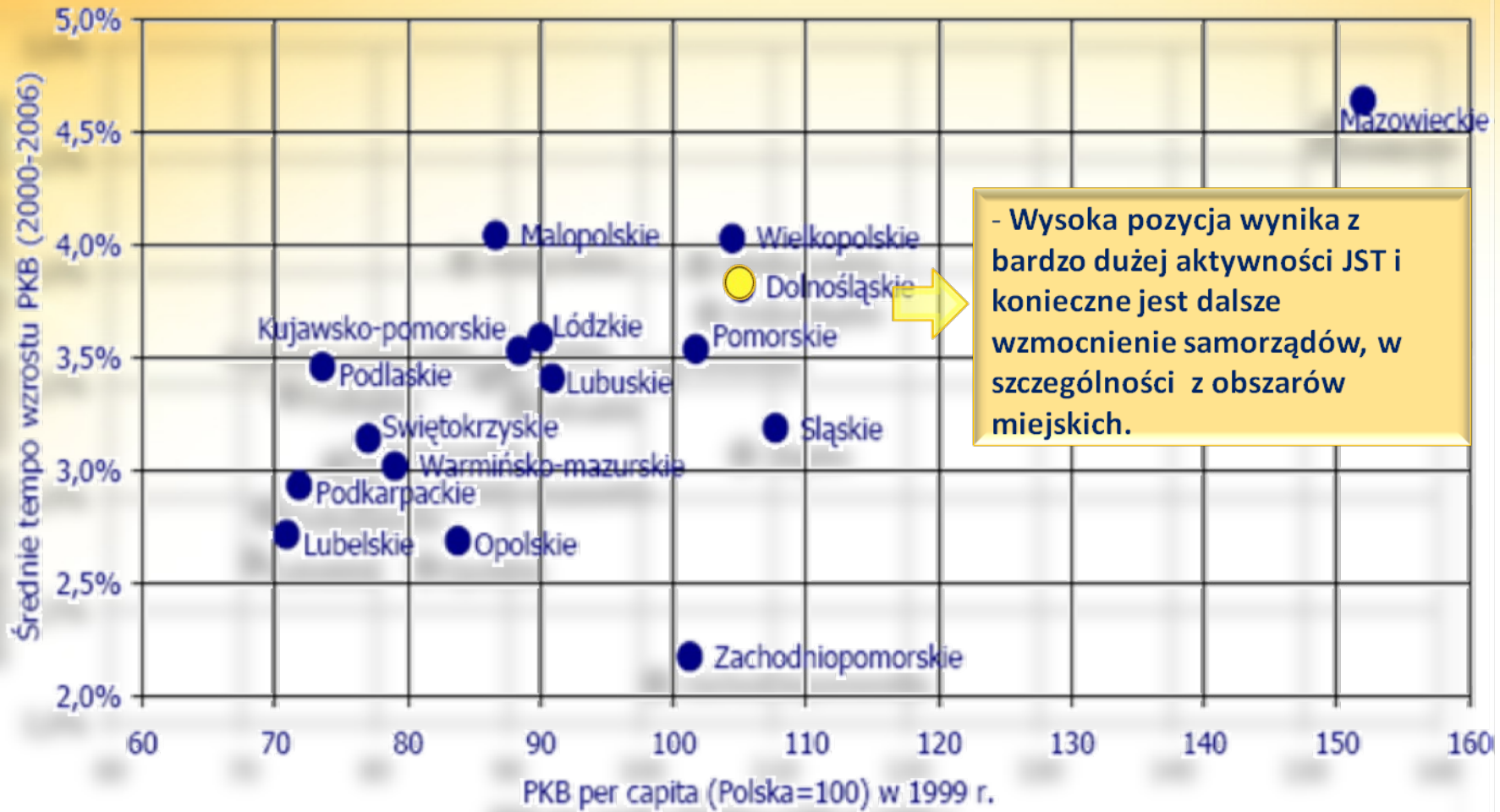
mniejsza niż 75%
średniej krajowej

„Problem granic” – podregiony sąsiadujące z Dolnym Śląskiem – Namysłów, Brzeg, Nysa – co z nimi?

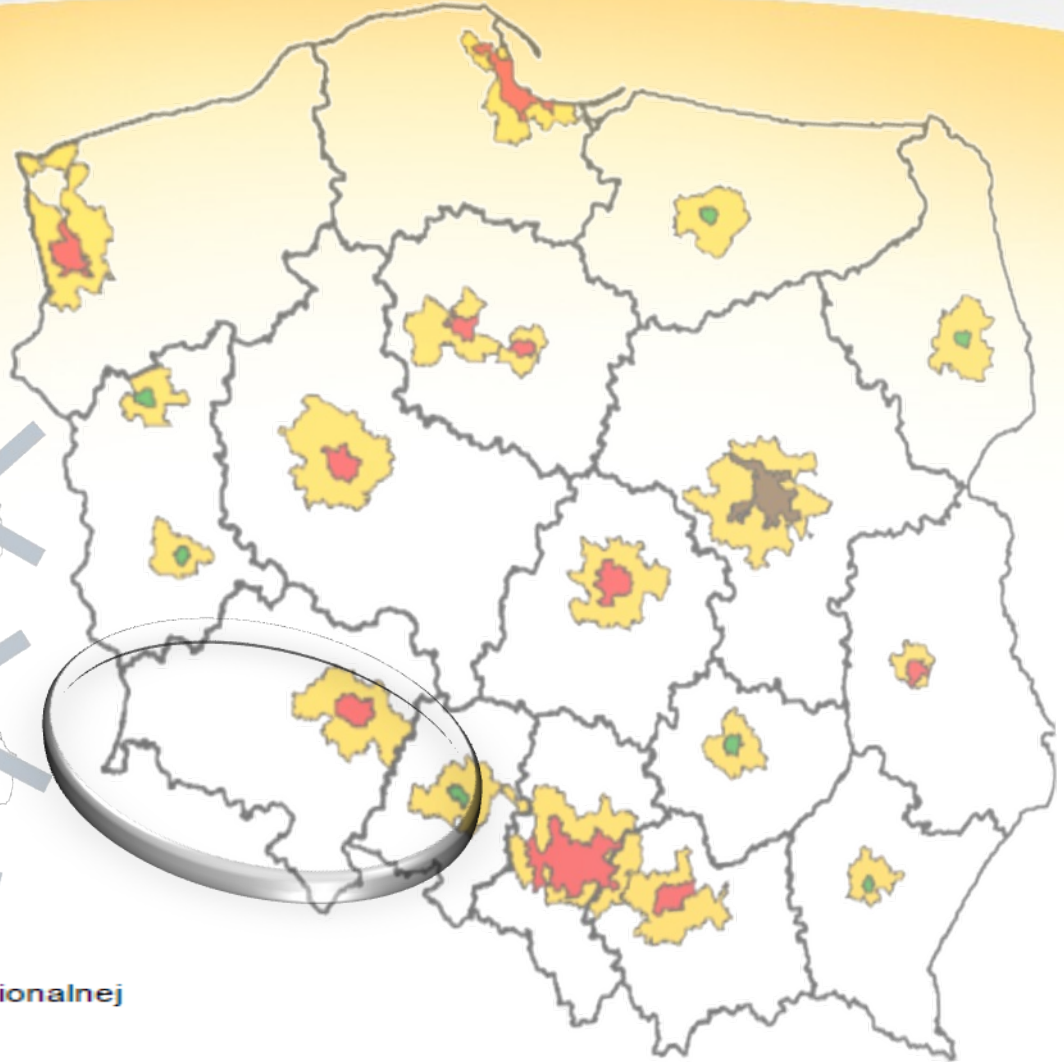
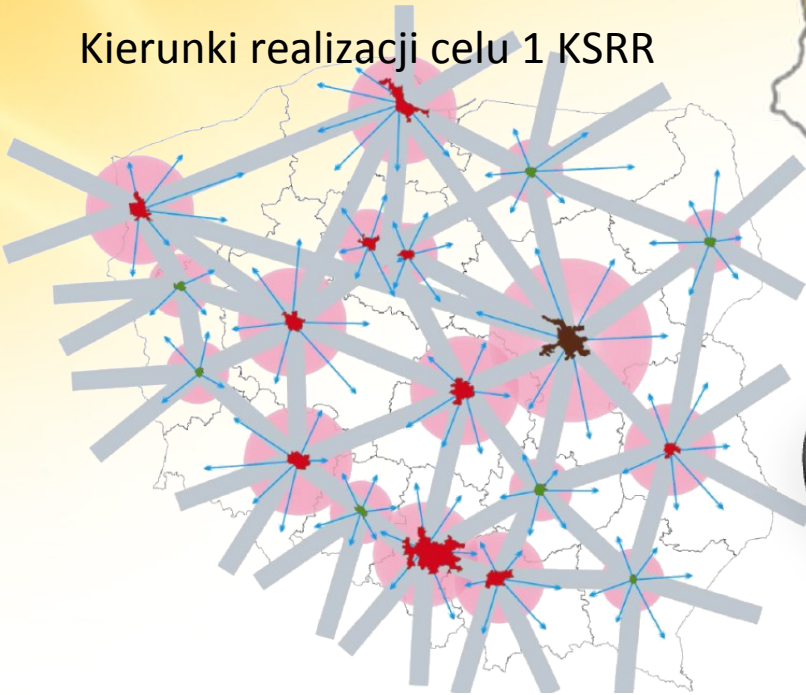
PKB na mieszkańca – poziom i dynamika zmian wg województw w latach 2000 – 2006

(GUS, MRR)

Kierunki realizacji celu 1 KSRR

Obszary miejskie najważniejsze dla polityki regionalnej

- Warszawa
- Główne ośrodki metropolitalne
- Ośrodki regionalne pełniące funkcje miast w ośrodkach
- Strefy zewnętrzne najważniejszych obszarów miejskich

Rozwój miast

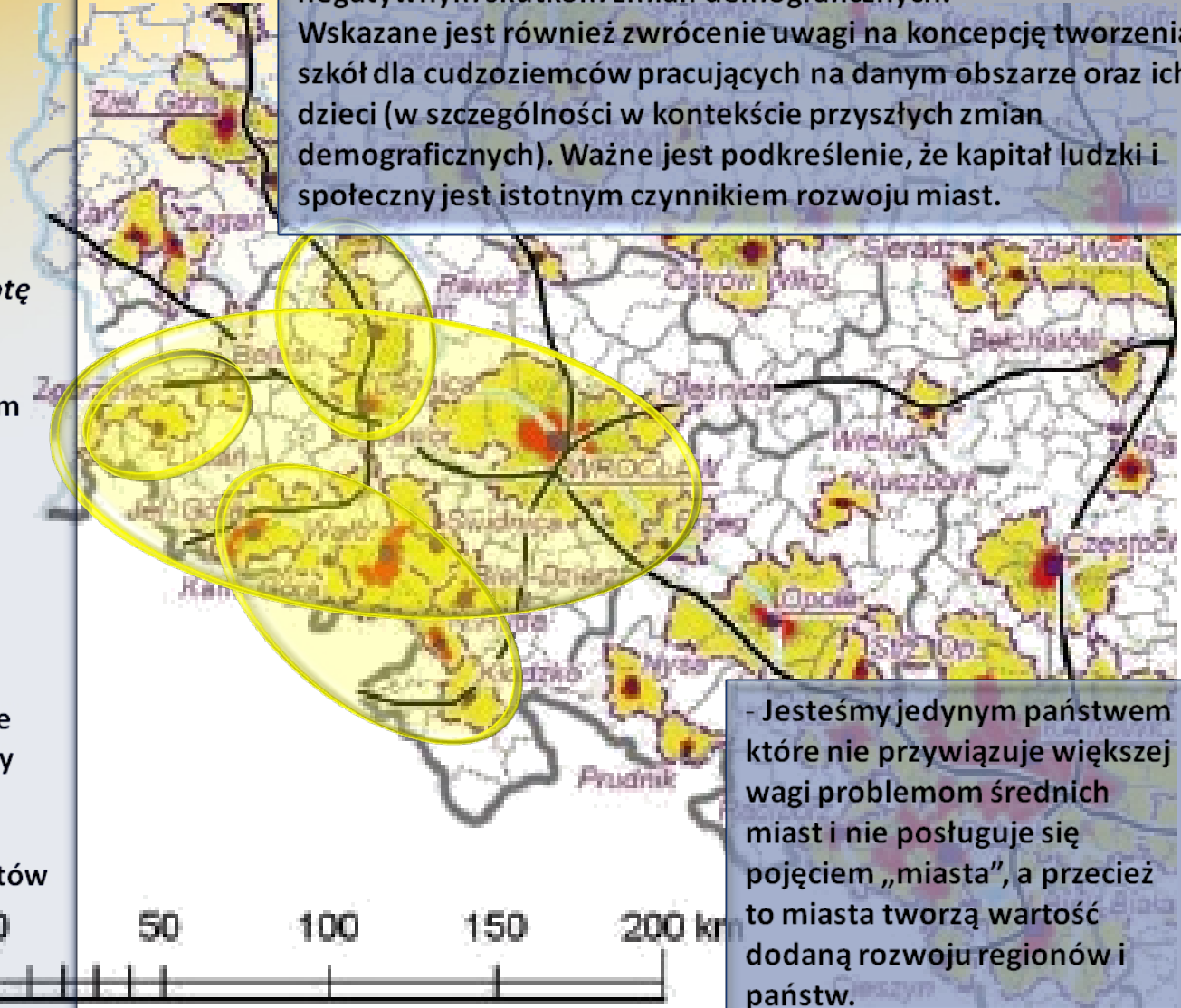
- Wartością rozwoju Polski są metropolie oraz dobra sieć miast średniej wielkości, które należy wzmacniać. KSRR winna podkreślać rolę średnich miast oraz wskazać mechanizmy wzmacniania celem ustanowienia z nich *centrów kompetencji i zworników układów aglomeracyjnych*.

Ważne jest zwrócenie uwagi na istotę „spajania” miast sieciami infrastruktury, planowaniem, wspólnym rynkiem pracy i wspólnym zasobem usług (edukacyjnych, komunikacyjnych, kulturalnych, medycznych etc.); wprowadzenie zasady „miękkiej konkurencji o lokalizację inwestorów” oraz specjalizacji różnych ośrodków regionalnych.

Należy podkreślić, iż siłą rozwoju nie jest wieś, ale miasta, których obecny stan infrastrukturalny jest zły (tragiczny). Zatem wskazane jest przeformułowanie i wybór priorytetów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, celem wzmocnienia obszarów miejskich.

-Rozwój szkolnictwa średniego (w szczególności na poziomie licealnym) oraz wzmocnienie systemu opieki przedszkolnej, zarówno w stolicach województw, jak również innych miastach wojewódzkich, w celu zapewnienia w przyszłości zasobów ludzkich z odpowiednim wykształceniem i przeciwdziałania negatywnym skutkom zmian demograficznych.

Wskazane jest również zwrócenie uwagi na koncepcję tworzenia szkół dla cudzoziemców pracujących na danym obszarze oraz ich dzieci (w szczególności w kontekście przyszłych zmian demograficznych). Ważne jest podkreślenie, że kapitał ludzki i społeczny jest istotnym czynnikiem rozwoju miast.

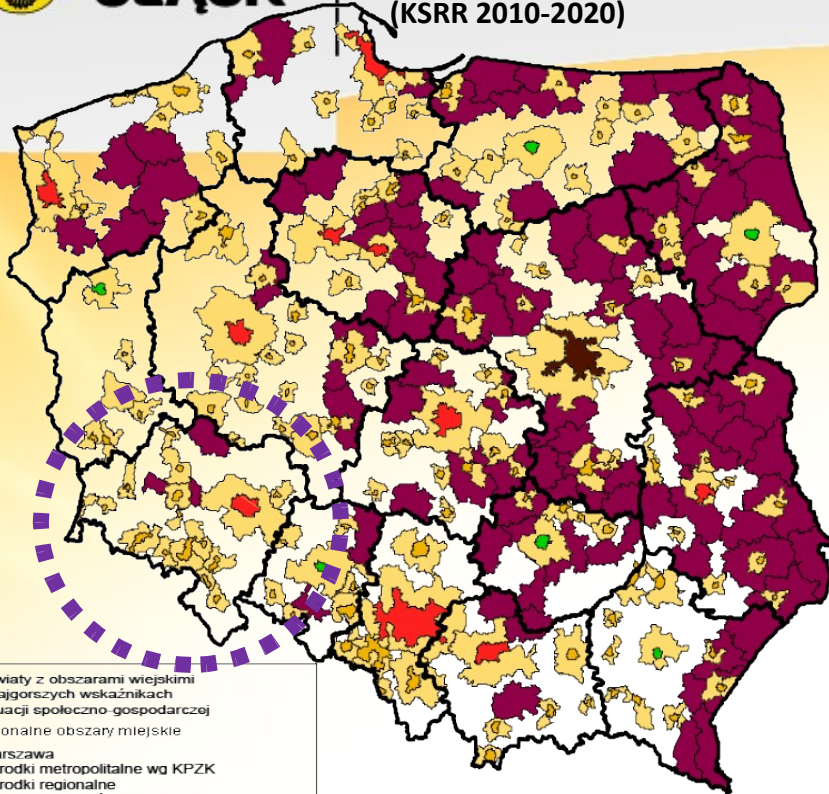

- Jesteśmy jedynym państwem które nie przywiązuje większej wagi problemom średnich miast i nie posługuje się pojęciem „miasta”, a przecież to miasta tworzą wartość dodaną rozwoju regionów i państw.

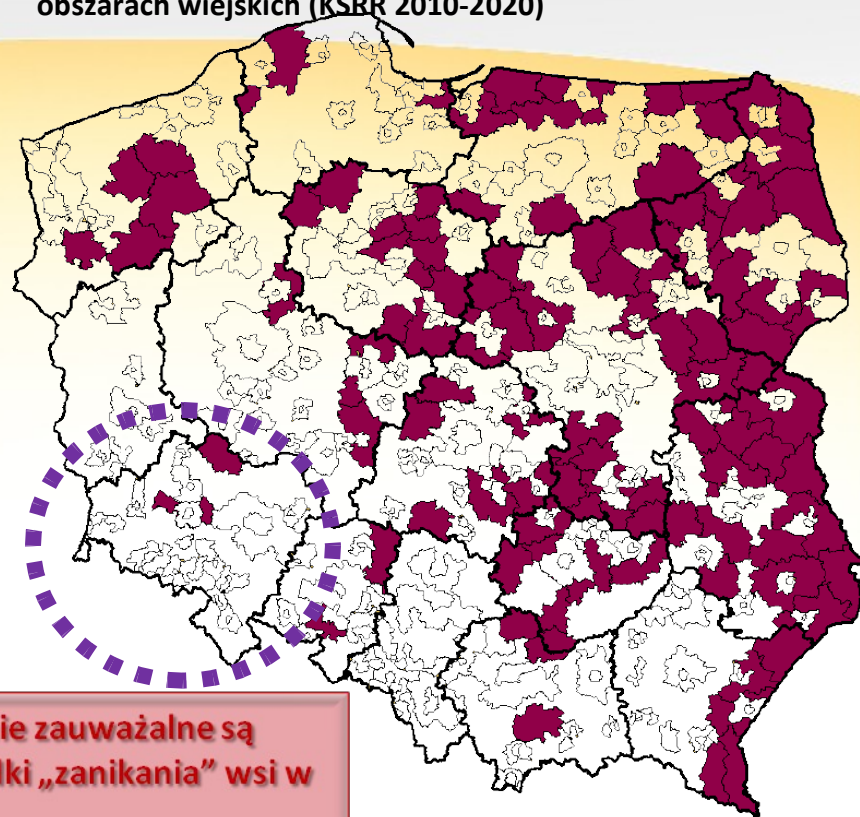

**DOLNY
ŚLĄSK**

Obszary wiejskie z najgorszymi wskaźnikami rozwoju społeczno – gospodarczego (KSRR 2010-2020)

Przybliżony obszar strategicznej interwencji polityki regionalnej dla poprawiania dostępu do dóbr i usług publicznych decydujących o perspektywach rozwojowych na obszarach wiejskich (KSRR 2010-2020)

Powiaty z obszarami wiejskimi o najgorszych wskaźnikach sytuacji społeczno-gospodarczej

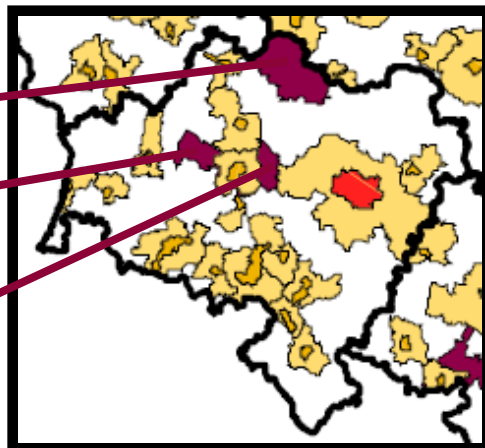
Funkcjonalne obszary miejskie

- Warszawa
- Ośrodki metropolitalne w KPZK
- Ośrodki regionalne
- Najważniejsze ośrodki subregionalne
- Strefy zewnętrzne ośrodków miejskich

Góra i powiat górski

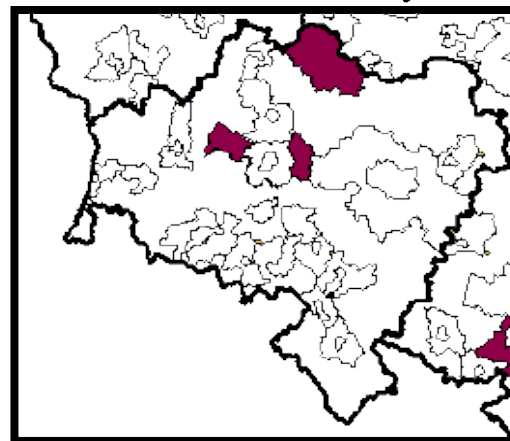
Chojnów

Prochowice i Ruja

- Obecnie zauważalne są przypadki „zanikania” wsi w Polsce.

- Niezbędne jest przeprowadzenie badania oraz przygotowanie analizy i metodologii, w oparciu o które możliwe będzie zapobieganie inwestycjom w obszary wiejskie które znikną np. w okresie najbliższych 20 lat.

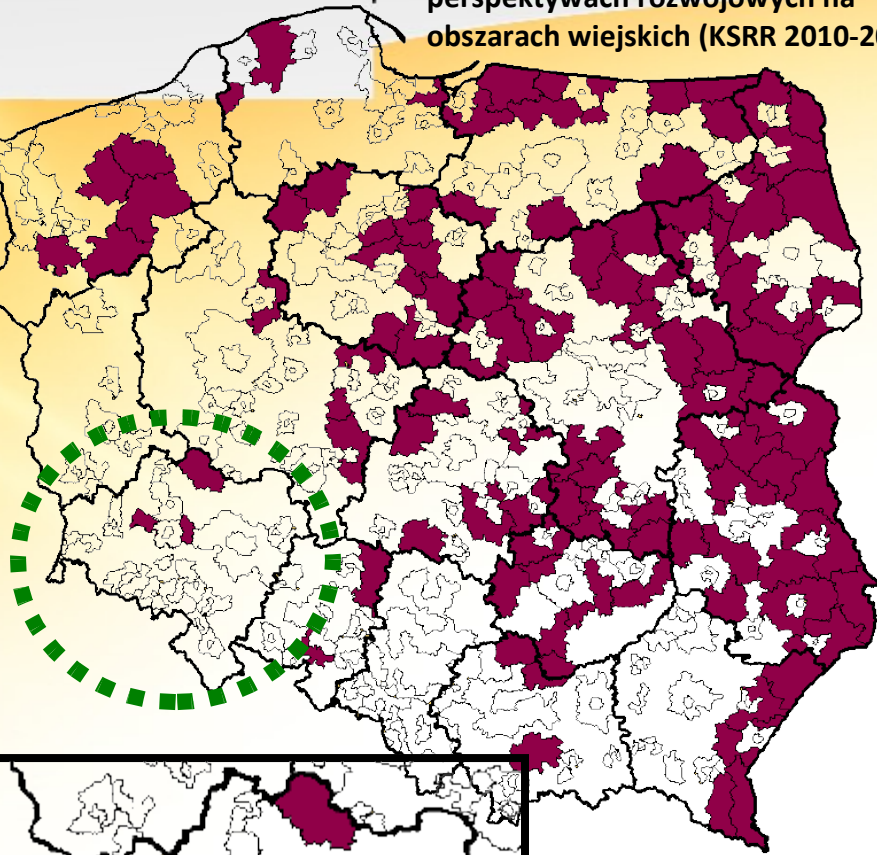

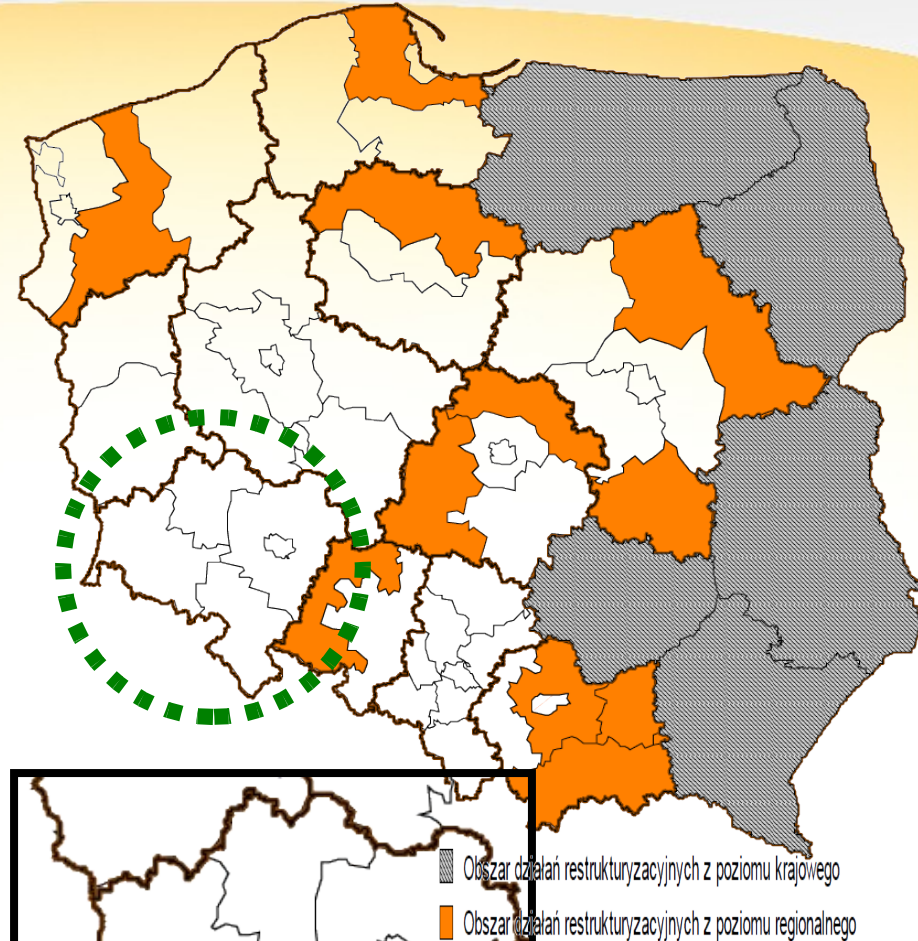

**DOLNY
ŚLĄSK**

Przybliżony obszar strategicznej interwencji polityki regionalnej dla poprawiania dostępu do dóbr i usług publicznych decydujących o perspektywach rozwojowych na obszarach wiejskich (KSRR 2010-2020)

Obszary strategicznej interwencji polityki regionalnej na rzecz restrukturyzacji obszarów o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego (KSRR 2010-2020)

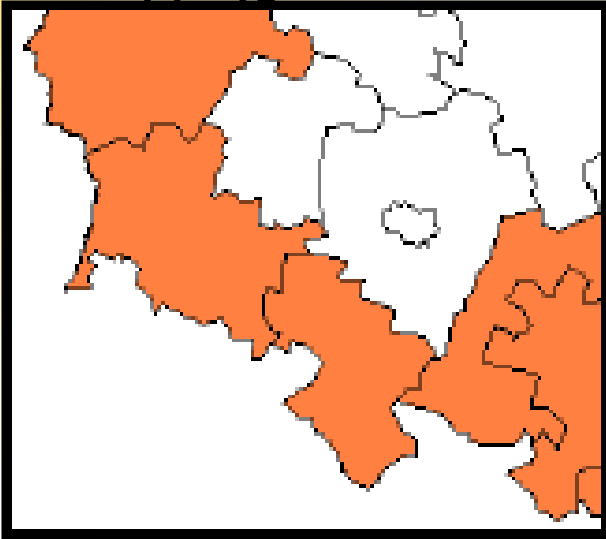

**DOLNY
ŚLĄSK**

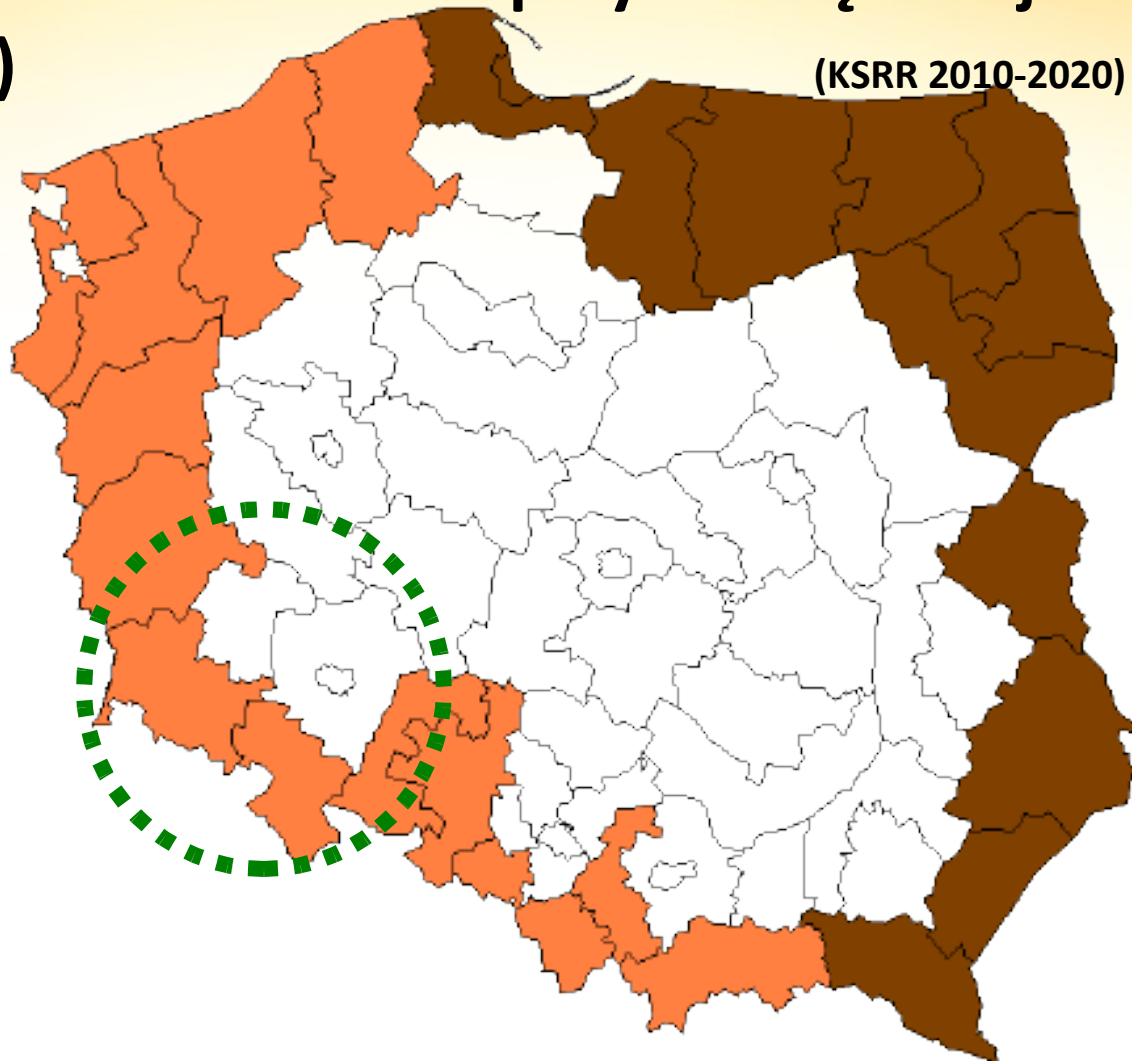
Obszary strategicznej interwencji polityki regionalnej z poziomu krajowego w odniesieniu do obszarów przygranicznych (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przy zewnętrznej granicy UE)

(KSRR 2010-2020)

Obszary przygraniczne

- W rozwoju obszarów przygranicznych istotną rolę odgrywają programy współpracy terytorialnej.

Obszary wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim w 2007r.

Wskazane jest wzmocnienie:

- miast średniej wielkości;
- infrastruktury technicznej (w szczególności drogowej) i społecznej;
- zmian w systemie edukacji;
- budowy gospodarki opartej na wiedzy;
- aktywnej polityki marketingowej władz samorządowych w celu pozyskania inwestycji kapitału krajowego i zagranicznego;
- wypracowania alternatywnych możliwości rozwoju;
- ochrony przed zdominowaniem układów przestrzennych przez pojedyncze podmioty gospodarcze na rzecz większej różnorodności gospodarczej;
- ograniczenie procedur podwyższających koszty „wejścia” na rynek i ograniczających inicjatywę gospodarczą (w szczególności małych firm);
- blokowanie tendencji do niczym nieuzasadnionej suburbanizacji.

Istnieje potrzeba przemyslenia struktury powiatów i województw.

W przypadku powiatów należy podkreślić, iż są one małe, zmagają się z dużymi problemami infrastrukturalnymi i rozwoju.

obszary wzrostu
obszary wzrostu zaburzonego
obszary potencjalnego wzrostu
obszary aktywizacji gospodarczej
obszary stagnacji

Badania wskazują również na obszary wymagające strategicznej interwencji w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego: powiaty wołowski, milicki, oleśnicki, jaworski, dzierzoniowski i strzeliński.

Endo i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim w kontekście Dolnośląskiej Strategii Innowacji (DAWG)

Rozwój obszarów może nastąpić poprzez „spajanie” sieciami infrastruktury, planowaniem, wspólnym rynkiem pracy i wspólnym zasobem usług (edukacyjnych, komunikacyjnych, kulturalnych, medycznych etc.); wprowadzenie zasady „miękkiej konkurencji o lokalizację inwestorów” oraz specjalizacji różnych ośrodków regionalnych.

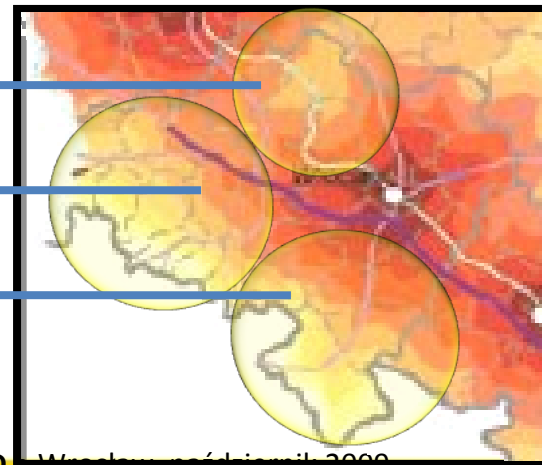
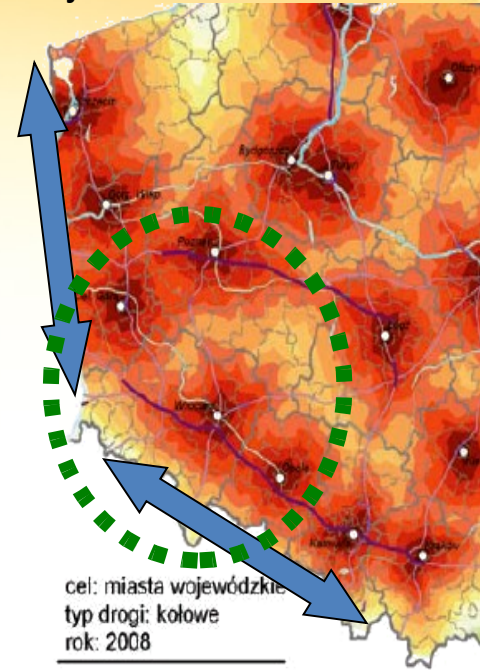
Obszary strategicznej interwencji na rzecz zwiększenia dostępności do ośrodków wojewódzkich (KSRR 2010-2020)

Izochrony dojazdów do miast wojewódzkich w Polsce pd.-zach. – potencjalne pasmo sprzyjające aktywności gospodarczej i społecznej

Najniższa dostępność drogowa do miast wojewódzkich – pow. 120 minut

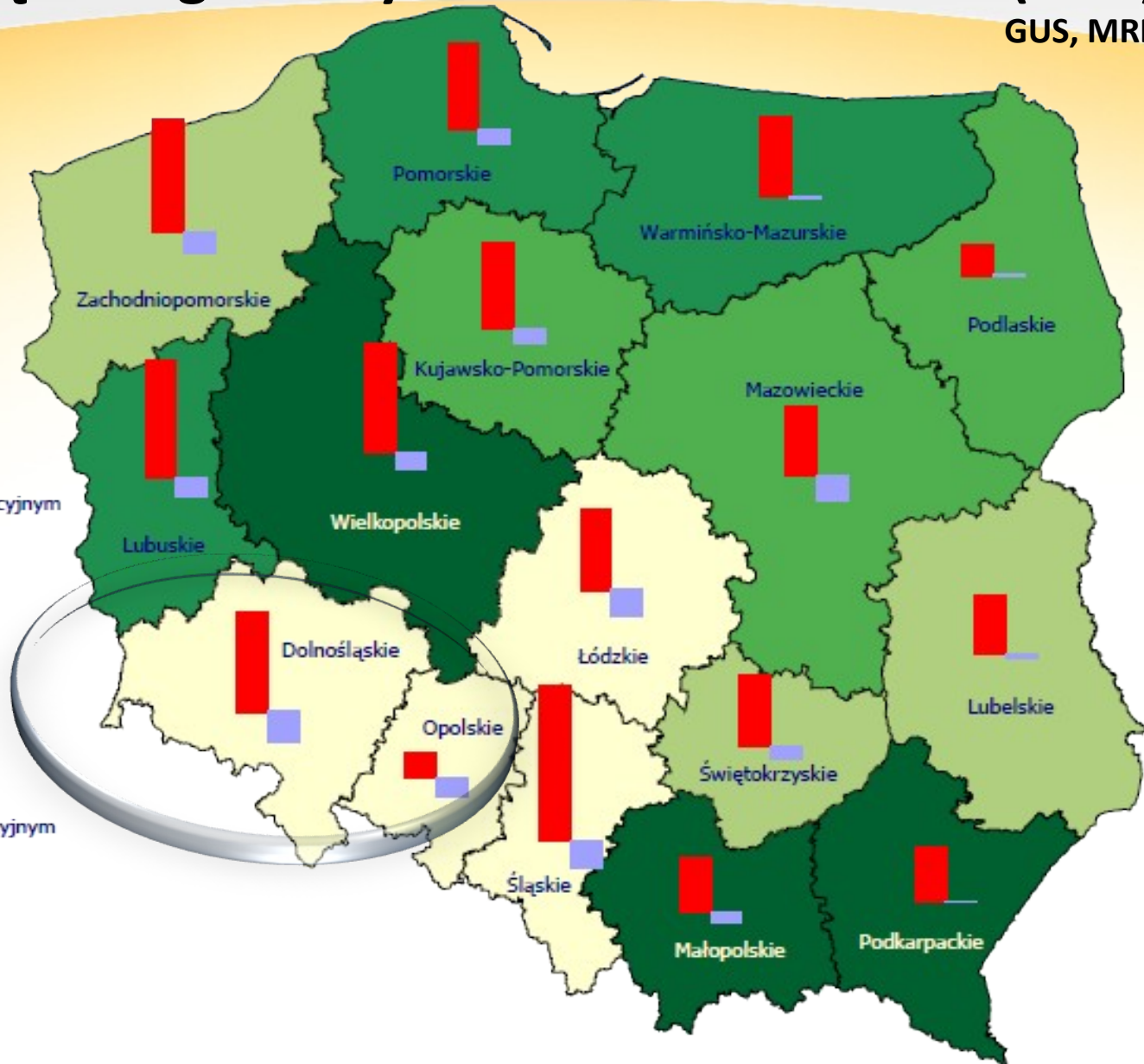
Obszary strategicznej interwencji na rzecz dostępności do ośrodków wojewódzkich winny być rozszerzone w oparciu o przedstawione zakresy w KPZK

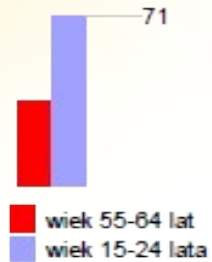

Tempo zmian populacji w wieku produkcyjnym w ujęciu regionalnym w latach 1999-2007 (w %)

GUS, MRR

Tempo zmian ludności w wieku produkcyjnym
w wybranych kategoriach wiekowych

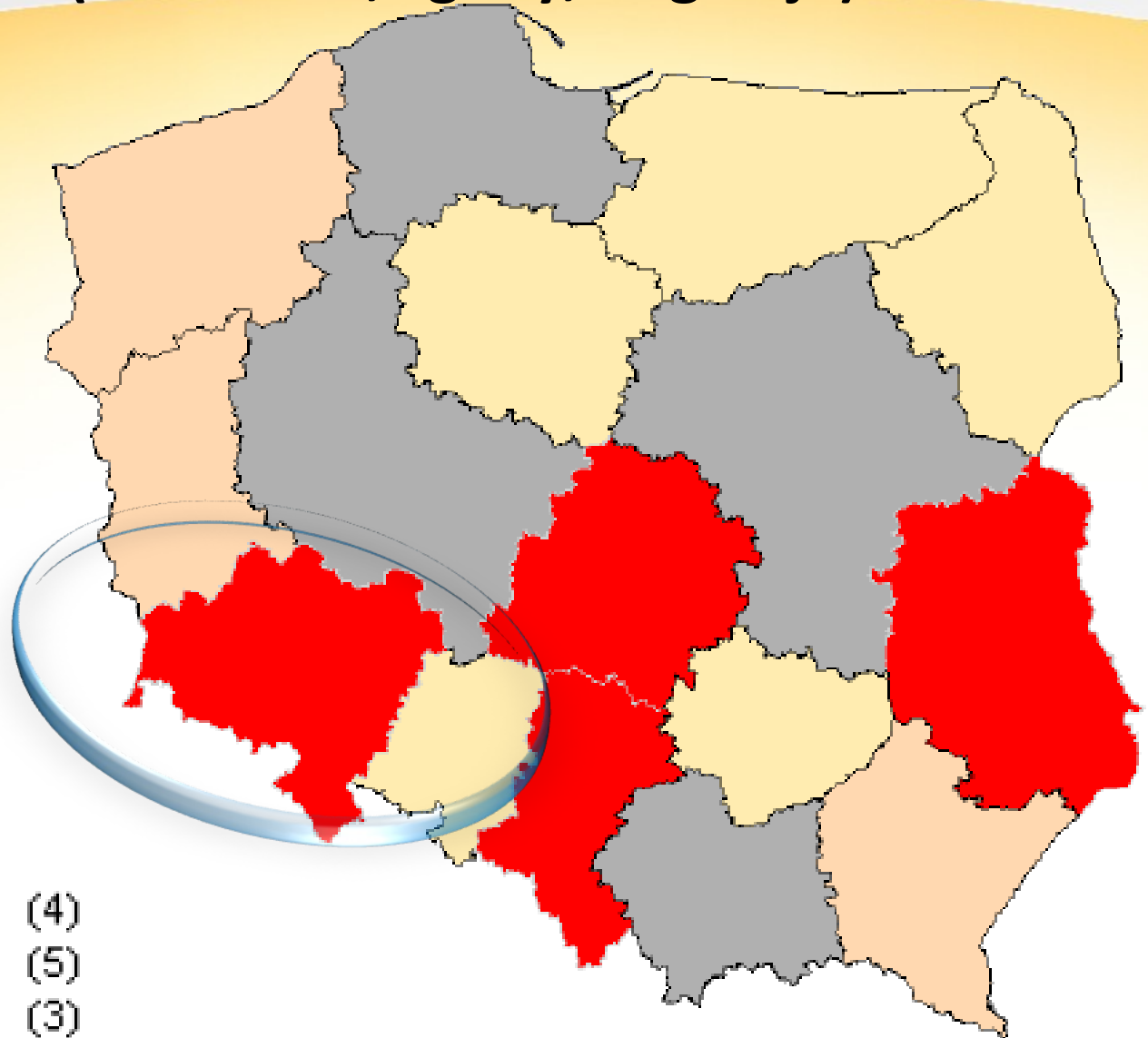

Tempo zmian ludności w wieku produkcyjnym
w latach 1999-2007

- 6,8 do 6,9 (3)
- 5,3 do 6,8 (3)
- 4,8 do 5,3 (3)
- 3,4 do 4,6 (3)
- -0,5 do 3,4 (4)

Prognoza zmian ludnościowych w latach 2008 – 2020 (urodzenia, zgony, migracje) (KSRR 2010-2020)

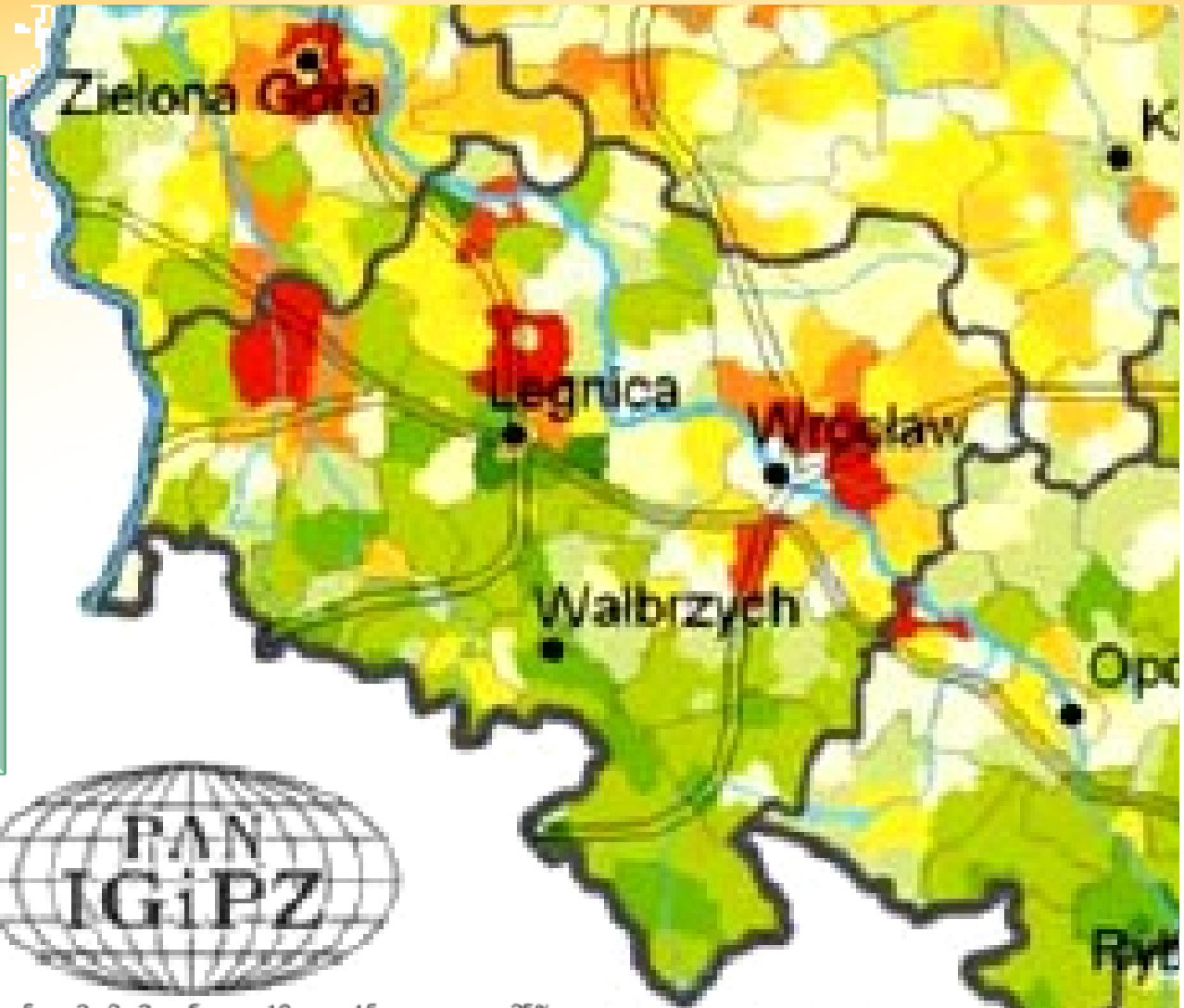
	-194 000 do -68 000 (4)
	-68 000 do -24 000 (5)
	-24 000 do 67 000 (3)
	67 000 do 222 000 (4)

Suburbanizacja – zmiany liczby ludności wg gmin w latach 1989–2006

(KPZK, IGiPZ PAN 2008 r.)

- Brak opisu zmian demograficznych zachodzących w regionach na poziomie lokalnym
- Brak mechanizmów (instrumentów) przeciwdziałających zmianom demograficznym i minimalizujących negatywne zmiany w rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego

-25   -15   -10   -5   -2   0   2   5   10   15   25%

ubytek

przyrost

Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

(KSRR 2010-2020)

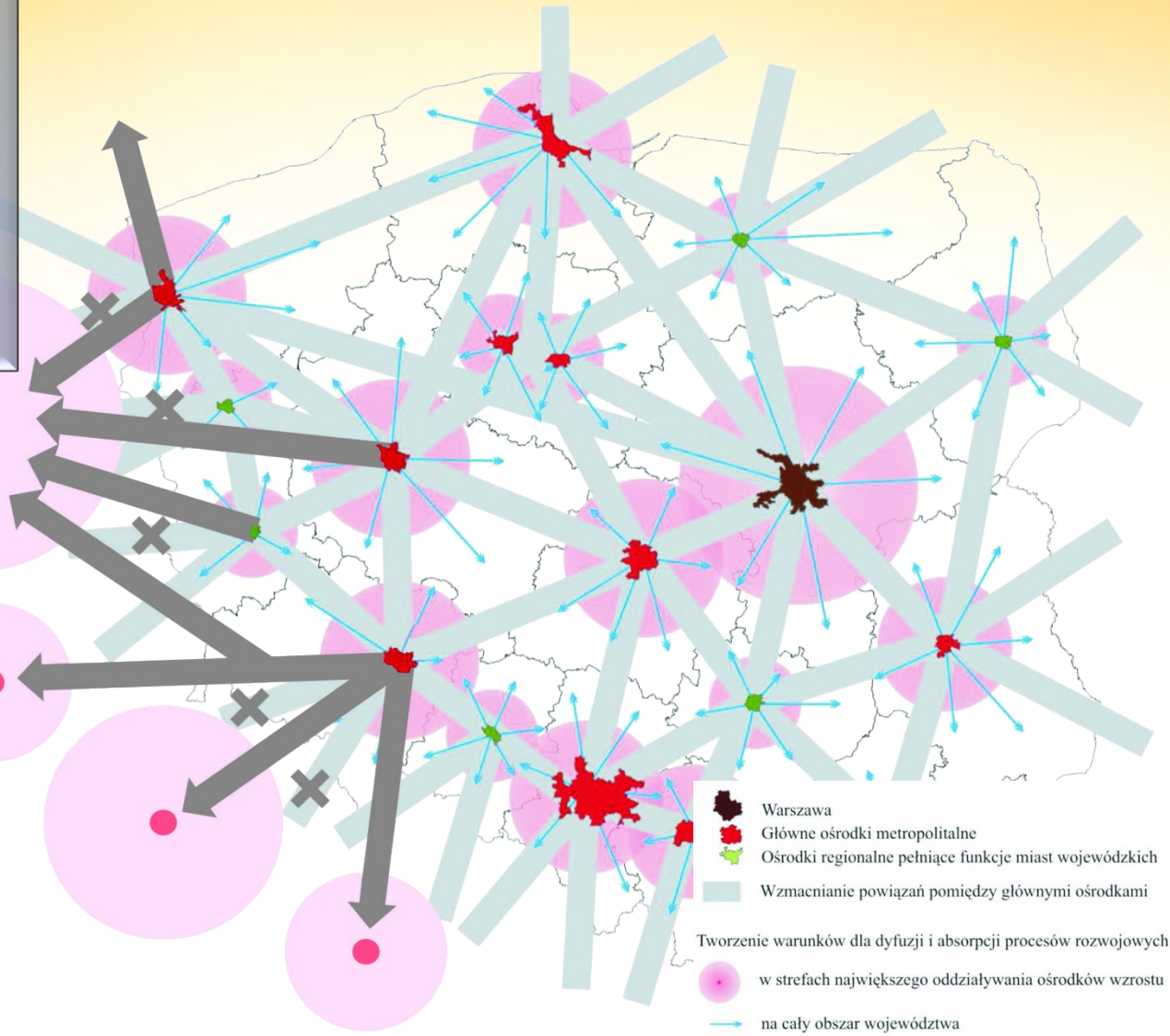
- Brak ukazania powiązań zewnętrznych, w szczególności z obszarami państw sąsiadujących (np. Berlin i Praga w odniesieniu do połączeń z Wrocławiem, czy też połączenia Szczecina z północą Europy).

- Należy zwrócić uwagę na kwestię wypiętrzania się Berlina oraz konsekwencje tego procesu

-Brak odniesienia do drogi S-3, w szczególności w kontekście połączenia z Dolnym Śląskiem i Czech do Szczecina

-W części dotyczącej połączeń transportowych ze Szczecina do Poznania oraz Gorzowa Wielkopolskiego/Zielonej Góry konieczne jest wskazanie, że połączenie winno przebiegać m.in. do Wrocławia (oraz w kierunku południowej Europy)

Kierunki realizacji celu 1 KSRR
+ propozycje korekt układu powiązań z głównymi ośrodkami Polski Zachodniej, Niemiec, Czech oraz Szwecji

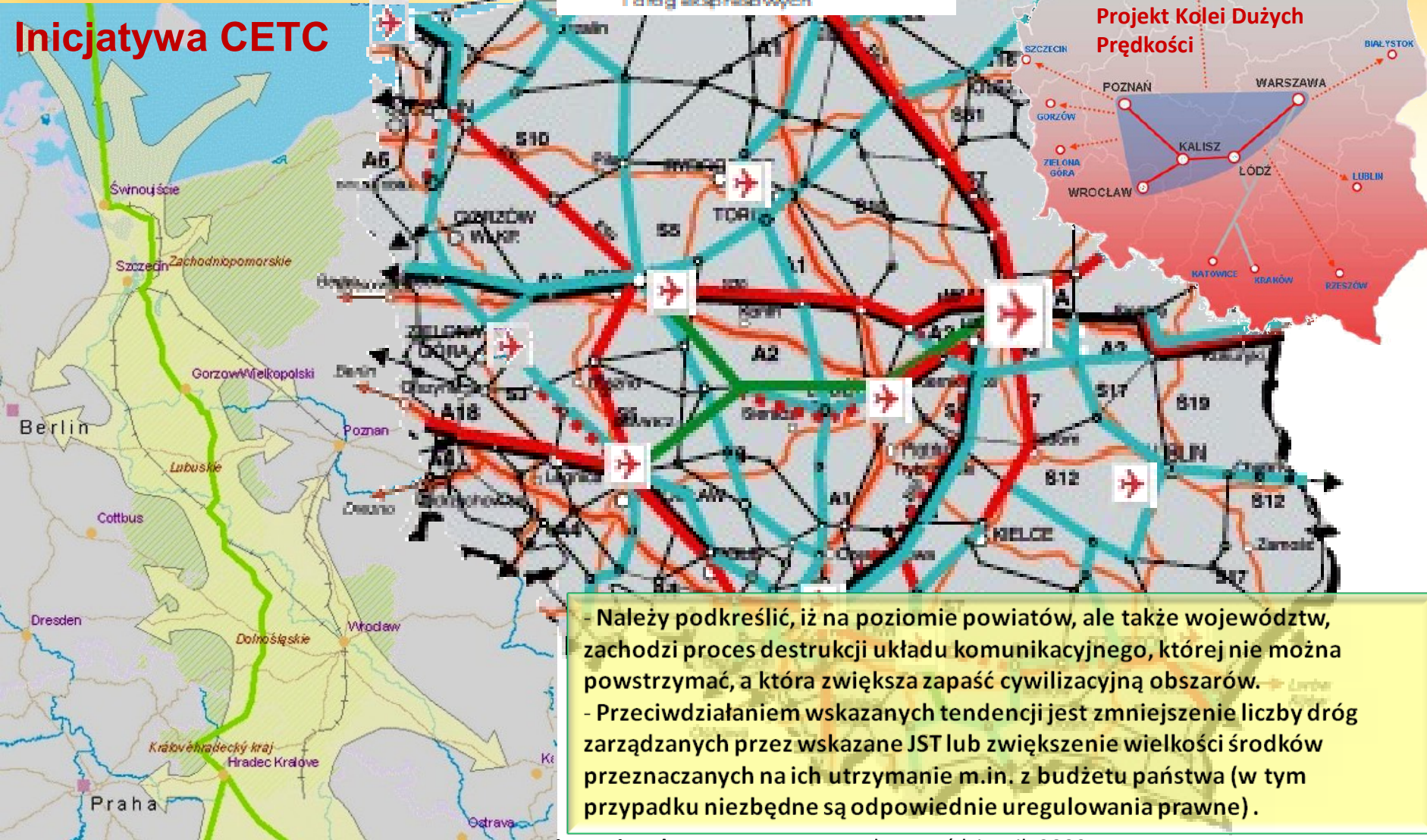
**DOLNY
ŚLĄSK**

Stan docelowy infrastruktury komunikacyjnej do 2030 r.

- porty lotnicze
- projekty szarowałe 2007-2013
- modernizacja linii kolejowych z budżetu po 2013 r.
- budowa linii kolejowych po 2014 r. w tym KDP
- docelowy plan budowy autostrad i dróg ekspresowych

Źródło: Plan sieci autostrad i dróg ekspresowych, GDDKIA; Plan infrastruktury kolejowej, Departament Funduszy UE 2007-2013; Plan infrastruktury lotniczej (porty lotnicze) – Departament Lotnictwa + program POIŚ.

Inicjatywa CETC

- Należy podkreślić, iż na poziomie powiatów, ale także województw, zachodzi proces destrukcji układu komunikacyjnego, której nie można powstrzymać, a która zwiększa zapaść cywilizacyjną obszarów.

- Przeciwdziałaniem wskazanych tendencji jest zmniejszenie liczby dróg zarządzanych przez wskazane JST lub zwiększenie wielkości środków przeznaczanych na ich utrzymanie m.in. z budżetu państwa (w tym przypadku niezbędne są odpowiednie uregulowania prawne).

Propozycje konkretyzacji zapisów KSRR

- Informacja dotycząca deficytu lub nadmiaru wody na Dolnym Śląsku oraz w pozostałych regionach Polski (przedstawiona również w formie mapy)

- Szersze odniesienie do powiązań Polski i regionów z obszarami poza granicami kraju, w szczególności z pozostałymi państwami członkowskimi Unii Europejskiej;
- Uwzględnienie rozwoju m.in. Chin i Indii oraz poszerzenia się przestrzeni konkurencji w następstwie tworzenia się wielobiegunowego świata.

- Odnośnie zasad finansowania polityki regionalnej, istotne jest podjęcie próby wskazania innych (nowych) instrumentów finansowych, nie tylko środków UE.

- Podkreślenie istoty stworzenia systemu edukacyjnego, dostosowanego do potrzeb rynku

- Odejście od dogmatu wyrównywania szans w ramach jednolitych wymogów (różnorodność) oraz standaryzacji nauki

- Podkreślenie roli kultury w procesach kształtowania regionalnej i lokalnej tożsamości oraz kreowania ich wizerunku

- Podkreślenie roli aktywnego wykorzystania sieci regionów i miast partnerskich oraz realizacji wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć

- Należy uwzględnić i podkreślić niezależność strategii oraz zadań realizowanych na poziomie regionalnym.

- Niwelowanie barier ograniczających dostępność stolic regionów (Wrocław) i miast regionów. W przypadku Dolnego Śląska, szczególnie ważne jest uwzględnienie połączeń z Warszawą.
- Istotne jest zwrócenie uwagi na ważną rolę średnich miast w rozwoju subregionów, regionów i kraju. (miasta te mają duży wpływ na rozwój terenów pozostających w obszarze ich oddziaływania, co jest istotne z punktu widzenia „spajania” tych miast z ośrodkami subregionalnymi – Wrocław, Legnica-Lubin, Wałbrzych, Jelenia Góra oraz metropoliami – Wrocławski Obszar Metropolitalny).

- Doprecyzowanie zapisów odnoszących się do mechanizmów założonego modelu polaryzacyjno - dyfuzyjnego.

**DOLNY
ŚLĄSK**

Dziękuję za uwagę

**Grzegorz Roman
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego
Wybrzeże Juliusza Słowackiego 12-14
50-411 Wrocław**

**Opracował: Tomasz Bogusz – Kierownik Działu Strategii
Regionalnej**

tomasz.bogusz@dolnyslask.pl

**Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Wybrzeże Juliusza Słowackiego 12-14**

50-411 Wrocław
Departament Rozwoju Regionalnego UMWD • Wrocław, październik 2009

DOLNY ŚLĄSK

dobra perspektywa
www.dolnyslask.pl